

ХРОНИКА

УДК 617.3:005.745](477)(06)*XVII

XVII з'їзд ортопедів-травматологів України

5–7 жовтня 2016 року у Києві відбувся XVII з'їзд ортопедів-травматологів України. У роботі з'їзду взяли участь науковці, представники практичної охорони здоров'я, викладачі медичних учбових закладів, а також фахівці інших спеціальностей, із якими тісно й плідно співпрацюють ортопеди-травматологи: нейрохірурги, неврологи, анестезіологи, біомеханіки, реабілітологи, біологи, інженери-конструктори, фізики, хіміки та ін. Вони представили всі регіони України та інших країн світу — Азербайджану, Білорусії, Вірменії, Ізраїлю, Індії, Індонезії, Китаю, Латвії, Литви, Молдови, Нігерії, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, США, Сомалі, Франції, Хорватії. Загальна кількість учасників становила 1 130 осіб.

До порядку денного з'їзду були включені найактуальніші питання діагностики та лікування ушкоджень і захворювань опорно-рухової системи, а саме:

- бойова травма (мінно-вибухові та вогнепальні поранення, організація медичної допомоги);
- ендопротезування великих суглобів;
- проблеми питання дитячої ортопедії та травматології;
- фундаментальні дослідження та регенеративна медицина;
- кістково-гнійна хірургія та онкоортопедія;
- хірургія хребта та грудної клітки;
- хірургія нижньої кінцівки та стопи;
- артроскопія та спортивна травма;
- хірургія верхньої кінцівки та мікрохірургія;
- організація ортопедо-травматологічної служби України та питання освіти.

З'їзд відкрив президент Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація ортопедів-травматологів України» професор Корж М. О. та привітав делегатів і гостей та побажав їм продуктивної роботи.

Із вітальним словом від Президента України виступив керівник департаменту з питань охорони здоров'я та соціальної політики Адміністрації Президента України, доктор медичних наук, професор, генерал-майор медичної служби Лурін І. А.

Народний депутат Верховної Ради України, перший заступник голови Комітету з питань охорони здоров'я Корчинська О. А. привітала присутніх на з'їзді спеціалістів і побажала подальших успіхів у їхній роботі.

З увагою вислухали учасники з'їзду вітання президента Національної академії медичних наук України академіка Цимбалюка В. І., який висловив надію, що результати з'їзду позитивно вплинуть на подальший розвиток досліджень в ортопедії та травматології, побажав усім фахівцям нових наукових досягнень і успіхів у практичній роботі.

Із привітанням від білоруських колег виступив директор Білоруського науково-дослідного інституту ортопедії і травматології професор Белецький О. В.

Почесним головою XVII з'їзду ортопедів-травматологів України було обрано директора ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України» академіка Гайка Г. В.

Робота з'їзду розпочалася із пленарного засідання, присвяченого бойовій травмі. На сьогодні проблема лікування вогнепальних і мінно-вибухових ушкоджень опорно-рухової системи є дуже актуальною. Від початку конфлікту на Сході України загинуло понад 9,5 тис. людей, а разом із пораненими кількість постраждалих сягає понад 32 тис.

Із програмними доповідями виступили: професор Страфун С. С. «Проблеми реконструктивно-відновного лікування постраждалих із бойовими поліструктурними ушкодженнями», професор Лоскутов О. Є. «Основні принципи лікування вогнепальних переломів», професор Заруцький Я. Л. «Сучасна бойова хірургічна травма — уроки гібридної війни», професор Бур'янов О. А. «Система відновного лікування постраждалих із бойовою травмою кінцівок». У доповідях висвітлені основні принципи лікування вогнепальних переломів кінцівок і хребта, проблеми відновлювального лікування та медичної реабілітації постраждалих, особливості ампутацій та протезування.

Після перерви відбулося урочисте відкриття з'їзду. Зі звітом про діяльність ВГО «Українська асоціація ортопедів-травматологів» виступили президент асоціації професор Корж М. О. та голова ревізійної комісії професор Зазірний І. М. Заслухавши й обговоривши доповіді, делегати оцінили загальну діяльність асоціації як задовільну.

У процесі урочистого засідання відбулося нагородження Грамотами та Подяками різного рівня більш ніж 50 членів асоціації за високий професіоналізм, самовіддану працю, активну громадянську позицію та високі досягнення у практичній роботі.

Окремо слід відзначити нагородження Подяками української асоціації ортопедів-травматологів більш ніж 100 її членів за патріотизм та значний внесок у збереження здоров'я постраждалих у зоні АТО.

Проведено процедуру перевиборів керівного складу асоціації — президії та правління. Президентом Української асоціації ортопедів-травматологів обрано професора Страфуна С. С.

Другий день роботи з'їзду пройшов у форматі секційних засідань. Кожна з 8 секцій починалася лекціями

провідних спеціалістів з найбільш актуальних питань певного напрямку галузі.

Зокрема, на секційному засіданні, присвяченому проблемам ендопротезування великих суглобів заслухано такі лекції: професора Jeresch J. (Німеччина) «Чи потрібен нам локальний банк кісток?»; Volker A. (Німеччина) «Кераміка в ендопротезуванні, ситуація у 2016 році»; академіка Гайка Г. В. (Київ) «Ускладнення тотального ендопротезування кульшового суглоба». І з великим інтересом присутні заслухали доповіді член-кор. НАМН України Лоскутова О. Є. та професорів Філіпенка В. А., Герасименко С. І., Анкіна М. Л., Герцена Г. І., Зазірного І. М., Олійника О. Є., Головахи М. Л., канд. мед. наук Косякова О. М., Wagner A. (Німеччина), Prejbeanu R. (Румунія) та багатьох інших.

На засіданні «Фундаментальні дослідження та регенеративна медицина» з лекціями виступили: професор Дедух Н. В. (Харків) «Біоматеріали в ортопедії та травматології: сучасний стан і тенденції розвитку», Голюк Є. Л. (Київ) «Питання трансплантології в травматології та ортопедії: проблеми та шляхи їх вирішення». Особливої уваги заслугоували доповіді професорів Магомедова А. М., Григоровської А. В., Лазарева І. А., Шимона В. М. та багатьох інших.

На засіданні «Фундаментальні дослідження та регенеративна медицина» з доповідями виступили: професор Дедух Н. В. (Харків) «Біоматеріали в ортопедії та травматології: сучасний стан і тенденції розвитку», Голюк Є. Л. (Київ) «Питання трансплантології в травматології та ортопедії: проблеми та шляхи їх вирішення».

На секції «Актуальні питання дитячої ортопедії та травматології» представили свої наукові напрацювання професор Соколовський О. А. (Білорусь) «Розвиток деформацій кульшового суглоба після аваскулярного некрозу головки стегнової кістки і шляхи їх хірургічної корекції»; професор Гук Ю. М. (Київ) «Диспластичні захворювання кісток у дітей»; доктор медичних наук Корольков О. І. (Харків) «Ортопедичне лікування дітей з генетичними синдромами»; професор Левицький А. Ф. (Київ) «Сучасний підхід до застосування металоостеосинтезу при травмах у дітей». Сучасні досягнення та розробки у дитячій ортопедії розглянуто проф. Хмизовим С. О., проф. Дігтярем В. А., проф. Белецьким О. В. зі співавторами, Білорусь), Кінча-Поліщук Т. А. зі співавторами, Зимою А. М. зі співавторами, Кабацею М. С. зі співавторами, Баєвим В. В. зі співавторами, Dickey L. та Stewart D. (США) та інших.

На секційному засіданні «Актуальні питання кістково-гнійної хірургії та онкоортопедії» прочитано чотири ґрунтовні лекції, присвячені проблемам сучасної хірургічної інфекції кісток та суглобів (Грицай М. П.), основним принципам лікування злоякісних кісткових пухлин (Вирва О. Є.), септичним ускладненням ендопротезування суглобів (Колов Г. Б.) та лікуванню значних кісткових і м'якотканинних дефектів із застосуванням дистракційного остеосинтезу та пластикою м'яких тканин (Gaohong R., Китай).

Конкретні клінічні аспекти хірургічної інфекції кісток та суглобів розкриті в доповідях Колова Г. Б. (інфекційні ускладнення після остеосинтезу), Вир-

ви О. Є. (застосування металево-цементних спейсерів у двохетапному лікуванні інфекційних ускладнень ендопротезування), Цокала В. М. (діагностика та лікування септичних ускладнень остеосинтезу кісток гомілки), Ліненка О. М. (керований черезкістковий остеосинтез у лікуванні посттравматичного остеомієліту кісток гомілки).

Окремим питанням хірургічної інфекції розглянуто доповіді Васюка Ю. В. (роль мікрочасток та їх вплив на мікрофлору повітря ортопедичних операційних) і Лютка О. Б. (використання тесту виявлення лейкоцитарної естерази для діагностики суглобової інфекції). У доповіді Косила М. В. йшла мова про специфічні інфекційні процеси — лікування хворих на туберкульоз опорно-рухової системи в умовах санаторію. Проблематиці морфологічних аспектів стану прилеглих до фіксаторів тканин у разі інфекційно-запальних ускладнень остеосинтезу довгих кісток була присвячена доповідь Григоровської А. В., окремо доповідач розкрила особливості клітинного складу та гістоструктури теносинювальної гігантклітинної пухлини м'яких тканин.

Важливим питанням онкоортопедії були присвячені доповіді професора Вирви О. Є. — індивідуальному ендопротезуванню у разі пухлин кісток та суглобів, ревізійному мегаендопротезуванню, комбінованій алокерамопластиці кісткових дефектів, біоре-конструктивним хірургічним втручанням як альтернативі ендопротезуванню. Ільницький О. В. доповів про застосування армованого та позавогнищевого остеосинтезу за умов метастатичного ураження кісток кінцівок, а Пелипенко О. В. — представив тактику хірургічного лікування метастатичних переломів проксимального відділу стегнової кістки.

У своїх доповідях та під час обговорення учасники з'їзду наголошували на таких основних положеннях:

- прогрес та підвищення результативності вирішення нагальних проблем хірургічної інфекції кісток та суглобів, а також проблем онкоортопедії можливо шляхом розвитку, необхідного технічного та технологічного забезпечення спеціалізованих Центрів, де концентруються пацієнти з відповідною патологією;

- продовжувати удосконалення профілактичних, діагностичних та лікувально-реабілітаційних заходів стосовно шемічних та гнійно-некротичних ускладнень травм та захворювань;

- вивчити можливість страхування пацієнтів з високим ступенем ризику виникнення гнійних та інших ускладнень при наданні допомоги хворим з захворюваннями та пошкодженнями опорно-рухової системи;

- підготувати остаточну редакцію концепції лікування хворих на первинні та вторинні кісткові пухлини, після чого рекомендувати для затвердження МОЗ України. Звернутись до обласних Управлінь охорони здоров'я з інформаційними листами про централізоване направлення хворих з кістковими пухлинами тільки в спеціалізовані центри кісткової онкології, де працюють підготовлені сертифіковані спеціалісти по даній патології;

- рекомендувати МОЗ України та НАМН України провести централізовану закупівлю модульних ендопротезів для заміщення кістково-суглобових дефектів

при злоякісних пухлинах кісток та металево-цементних спейсерів для двохетапного лікування інфекційних ускладнень після ендопротезування суглобів;

- продовжити вивчення ефективності ендопротезування кісток і суглобів у дітей та дорослих при злоякісних новоутвореннях, у тому числі конструкціями, що «зростають».

На секційному засіданні «Актуальні питання хірургії верхньої кінцівки та мікрохірургії» були заслухані лекції іноземних колег: «Management of irreparable rotator cuff tears» Lubiowski P. (Польща), «Total shoulder arthroplasty: anatomic & STA vs reverse. Indications and contraindications, surgical approaches, complications» Chaumeil G. (Франція), «Elbow arthroplasty – design, indications», Romanowski L., Wisniewski W.

Проблемні питання та шляхи розвитку хірургії верхньої кінцівки прозвучали у програмній доповіді проф. Страфуна С. С. «Актуальні питання хірургії хребта та грудної клітки». Також заслухано низку доповідей від провідних клінік та лікарень України присвячених питанням патології верхньої кінцівки, зокрема професорів: Борзих О. В., Бур'янова О. А., Сухіна Ю. В., Лоскутова О. Є., Тяжелова О. А., Зазірного І. М., Головахи М. Л., Курінного І. М. та ін.

Секційне засідання «Актуальні питання хірургії хребта та грудної клітки» відкрилося лекцією проф. Сташкевича А. Т. «Остеопороз хребта – сучасні аспекти хірургічного лікування переломів хребців».

У подальшому в доповідях науковців озвучено питання діагностики та лікування больових синдромів за вертеброгенної патології, виконання малоінвазивних та ендоскопічних втручань у випадках різноманітної патології хребта (травми, дегенеративні захворювання, остеомиєліт, пухлини тощо).

На секційному засіданні «Актуальні питання хірургії нижньої кінцівки та стопи» заслухані 2 лекції: Анкіна М. Л. «Особливості хірургічного лікування нестабільних ушкоджень тазу» та Лябаха А. П. «Хірургічне лікування переломів кісточок гомілки: помилки та ускладнення».

У доповідях професорів Гур'єва С. О., Зазірного І. М., Коструба О. О., Лоскутова О. Є., Герасименка С. І. розкрито широкий спектр сучасних підходів до діагностики та лікування ортопедо-травматологічної патології нижньої кінцівки. Доповіді проф. Мезенцева А. О. та Shavga N. (Молдова) присвячені хірургічному лікуванню тяжких сколіотичних деформацій у дітей.

Секційне засідання «Актуальні питання артроскопії та спортивної травми» відкрилося лекціями: Philippon M. J. США Reconstructive hip arthroscopy, Pietzner U. Німеччина «Outcomes of combined ACL and AnteroLateral Ligament reconstruction», Коструб О. О. «Діагностика та лікування синдрому пахового болю у спортсменів».

Провідні вітчизняні та закордонні вчені (Belickas J. Литва, Каунас, Fiodorovas M., Омельченко Т. М., Блонський Р. І., Герасименко С. І., Болховітін П. В., Страфун С. С., Рой І. В. та ін.) розглядали актуальні питання артроскопії та реабілітаційного лікування суглобів верхніх і нижніх кінцівок.

На пленарному засіданні, яке відбулося в третій, останній день роботи з'їзду, обговорено питання організації ортопедо-травматологічної служби в Україні та підготовки фахівців.

Крім усних доповідей, на з'їзді репрезентовано електронні стендові презентації з різних питань травматології та ортопедії. Протягом трьох днів працювала виставка вітчизняних та закордонних фармацевтичних фірм, виробників різного медичного устаткування. Учасники з'їзду мали можливість ознайомитися з новітніми препаратами й обладнанням для лікування захворювань і ушкоджень опорно-рухової системи.

На урочистому закритті з'їзду ортопедів-травматологів України, підсумовуючи проведену роботу делегати прийняли резолюцію, в якій накреслили плани розвитку галузі, визначили перспективні напрями наукових досліджень, шляхи вдосконалення надання спеціалізованої допомоги населенню України.

О. І. Корольков (м. Харків)

Матеріал надійшов до редакції 28.11.2016

УДК 617.3:005.745](477)(062.536)*XVII

Резолюція XVII з'їзду ортопедів-травматологів України

1. Забезпечити подальшу координацію співпраці відомчих медичних служб (МО, СБУ, МВС та ін.) та МОЗ України в межах єдиної системи надання допомоги хворим в умовах військових дій (із залученням профільних медичних закладів охорони здоров'я районного, міського, обласного рівнів та закладів НАМН України).

2. Із метою покращення надання медичної допомоги пацієнтам із вогнепальними пораненнями кінцівок звернутися до державних виконавчих та законодавчих органів України (Верховної Ради України, Кабінету

Міністрів України та МОЗ України) щодо оснащення профільних відділень стрижневими апаратами зовнішньої фіксації та апаратами асті-VAC (вакуумної терапії ран) тощо.

3. Включити до навчальних планів закладів медичної освіти тематичні курси з питань надання медичної допомоги при бойовій травмі.

4. Звернутися до Міністерства освіти з пропозицією забезпечити підготовку викладачів вищих медичних учбових закладів, закладів післядипломної освіти з питань політравми на відповідних базах; упровадити

в підготовку інтернів з усіх лікувальних спеціальностей питання теоретичної та практичної травматології та ортопедії в закладах післядипломної освіти, передбачивши введення в учбові плани додаткових годин.

5. Запропонувати Міністерству освіти впровадити програму «Основи надання екстреної травматологічної допомоги» в усіх освітніх закладах, починаючи зі шкіл та ПТУ.

6. Створити постійно діючу комплексну систему пропаганди здорового способу життя, посилити санітарно-просвітницьку роботу серед населення із залученням засобів масової інформації щодо профілактики травматизму, ортопедичних захворювань та формування позитивної громадської думки стосовно якості національної системи охорони здоров'я, зокрема травматології та ортопедії.

7. Проводити роботи з координації виробництва вітчизняних якісних пристроїв та інструментів для остеосинтезу. Створити міжвідомчий комітет із питань виробництва та сертифікації металоконструкцій та імплантатів, які використовують в Україні в галузі травматології та ортопедії, і розробки єдиних критеріїв контролю застосування цих конструкцій.

8. Запровадити МОЗ України Державну програму «Травма» для забезпечення потреб галузі сучасними імплантатами для остеосинтезу.

9. Завершити підготовку протоколів лікування переломів та ушкоджень опорно-рухової системи в дорослих.

10. Завершити підготовку протоколів лікування поширених захворювань та ушкоджень опорно-рухової системи в дітей.

11. Звернутися до МОЗ України з пропозицією про державне забезпечення ендопротезами соціально незахищених верств населення та людей похилого віку з переломами шийки стегнової кістки.

12. Завершити роботу зі створення та затвердити український реєстр ендопротезування на рівні МОЗ України.

13. Створити єдину систему контролю за якістю ендопротезів та імплантатів для остеосинтезу.

14. Через МОЗ України порушити питання про створення регіональних центрів політравми для надання спеціалізованої медичної допомоги постраждалим із множинними та поєднаними ушкодженнями, що відповідає світовим та європейським вимогам.

15. Звернутися до Міністерства соціальної політики України щодо створення матеріально-технічної бази для реабілітаційних центрів та санаторіїв.

16. Розширити навчальні програми з травматології та ортопедії в медичних ВНЗ із включенням розділів з ампутацій і протезування та відповідної програми на курсах удосконалення лікарів.

17. Розробити нормативні документи для визначення показань та рівня високих ампутацій нижньої кінцівки в разі тяжких її травм та їхніх наслідків, уродженої патології, розладів трофіки різного генезу.

18. Розробити та впровадити єдиний національний реєстр інвалідів, яким виконано ампутацію кінцівки.

19. Визначити як пріоритетні напрями розвитку та впровадження малоінвазивної ендоскопічної інструментальної хірургії хребта. Створити міжобласні центри вертебральної хірургії з підготовкою спеціалістів хребта в провідних центрах України та країн світу.

20. Упровадити процедуру страхування пацієнтів із захворюваннями та ушкодженнями опорно-рухової системи від можливих інфекційних та інших ускладнень у процесі надання допомоги.

21. Упровадити процедуру страхування лікарів від можливих ускладнень під час надання допомоги пацієнтам із захворюваннями та ушкодженнями опорно-рухової системи.

22. Запровадити в широку практику надання консультативної допомоги лікарям за допомогою телемедичних технологій.

23. Удосконалити підготовку ортопедів-травматологів із питань кісткової онкології з метою покращення діагностики та своєчасного централізованого направлення хворих із пухлинами кісток лише в спеціалізовані центри кісткової онкології; посилити міжгалузеву інтеграцію.

24. Забезпечити подальше впровадження ендопротезування плечового та ліктьового суглобів.

25. Посилити роботу з підготовки та перепідготовки фахівців з ендопротезування суглобів із їх відповідною сертифікацією. Запровадити сертифікацію медичних закладів, де можуть виконуватися операції ендопротезування суглобів (кожні 5 років).

26. Створити єдину інформаційну базу дітей-інвалідів, яким необхідне спеціалізоване протезно-ортопедичне лікування та медико-ортопедична реабілітація, визначити підприємства та порядок направлення до них указаних пацієнтів.

27. Узяти за основу лікування переломів проксимального відділу стегна рекомендації Європейського товариства травматології та невідкладної хірургії (ESTES).

28. Підготувати пропозиції для МОЗ України щодо можливості репрофілювання ліжок загального фонду в реабілітаційні для осіб із захворюваннями та наслідками травм опорно-рухової системи.

29. Порушити клопотання перед МОЗ України про необхідність підготовки лікарів-спеціалістів за фахом «травматологія та ортопедія» в інтернатурі протягом 3 років.

30. Сприяти в організаційних та фінансових питаннях модернізації технічних засобів, методичному та кадровому забезпеченню відділів та лабораторій, які проводять фундаментальні дослідження в галузі травматології та ортопедії.

31. Зосередити увагу ортопедів-травматологів на втіленні принципів та засобів доказової медицини на клінічному та експериментальному матеріалі під час дослідження розвитку ортопедичних захворювань та їх наслідків.

Резолюція прийнята на II пленарному засіданні VII з'їзду ортопедів-травматологів України 7 жовтня 2016 року